

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20,—, polletno K 10,—, četrtletno K 5,—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30,—. — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Francišanska ulica št. 6. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana na zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. — Telefon številka 118.

Belgrajske svečanosti.

PISMO IZ BELGRADA.

Belgrad, 17. (30.) avg. 1913.

V spopolnitev poročila popoldanske slavnosti o vsprejemu nepremagljivih srbskih junakov, moram še dodati, da je pred vhomom na mesto — na Slaviji — pričakovala prihod vojske poleg ogromne množice — vsi dostojanstveniki državnih in avtonomnih uradov, narodni poslanci, židovska cerkvena občina, Savez dobrovoljcev in druga ženska in moška humanitarna in patriotična društva.

Poleg župana Ljube Davidoviča in predsednika skupštine Andre Nikolića naj omenim tudi vojneza ministra generala Božanovića in generalissima srbske oborožene sile vojvoda Putnika, ki so tudi prisostvovali vsprejemu na periferiji mesta.

Točno ob četrta devet se je pojavila prva četa jezdecov, tu je bil prestolonaslednik Aleksander s svojim štabom. Med viharnimi živio-klici in v dežju cvetja, ki je padalo od vseh strani na vojsko, je dospel kraljevič Aleksander do prvega slavoloka, kjer je stopil raz konja in podal roko vsem, kar jih je bilo v njegovi bližini.

V senci velikega — s zelenjem okrašenega — slavoloka spregovoril je predsednik belgrajske občine:

Vaše Visočanstvo!

Iz juga naše povečane domovine, iz Stare Srbije in srbske Makedonije prihajate Veličanstvo s svojim zaslug, junaki, da objavite svetu in srbski prestolnici: Srbi so svobodni, Puška je utihnila, top je obmolnil, osvobodena rata je spregovorila. Pod temi vtisi Belgrad more v tel veliki sreči in s polno radostjo le eno iskreno besedo: Hvala Visočanstvo!

Vaše Visočanstvo!

Moč in zavest našega naroda se ne nikoli ni tako divno izkazala, kakor v tej osvobodilni vojni. Ona je najprej polagoma rastla, nato je začela cveteti, dokler se ni razcvetela v gorostas srbskih armad, ki so preplavile srbsko ozemlje od Donave do Belega (Egejskega) morja, od Jadrana do Jedrena. Junaki so prelivali kri, sužnji so pretakali solze, ali iz krvi je vzniknila svoboda, iz solz se je dvignilo pravo; vstvarile so se težnje celih stoletij; dejstvo je sedaj to, kar je bilo pred kratkim še sen, Veliko delo osvobodjenja, za katero se živi in umira, počelo se je ustvarjati. Ono je v Tebi, Visočanstvo, našlo svojega pogumnega zaščitnika in v nepremagljivih srbskih armadah.

najzanesljivejšega poroka, da bode tudi izvršeno. Z vero v Boga, kakor je pisano na svetih zastavah junaških srbskih polkov, z vero v nezlomljivo moč svojega naroda, z vero v neomejeno ljubezen naroda napram svobodi, nosiš Visočanstvo tudi nadalje svobodo svobodnoželjnim.

Visočanstvo!

S prvim tvojim zamahom in Tvojih vitezov, doprinesel si Skoplju, Velešu, Prilipu, Bitolju in Ohridu — svobodo. Ta draga mesta naše minulosti, so sveta mesta naše sedanjosti. Sveta so radi svetih grobov srbskih otrok, sveta vsled junaških poletov znanih in neznanih naših junakov. To veliko ogroženo redkega požrtvovanja javljajo jasno vsemu svetu. Osvolevalec je premagan, suženstvo je odkupljeno z dragoceno krvjo, uničeno je nasilje, rodilo se je pravo.

Visočanstvo!

Prve zasluge svoji domovini, prve usluge viteškemu narodu svoje- mu, napravil si v imenu vzvišenih načel: triumf svobode nad tiranijo, — zmaga pravice nad krivico, uničenje nasilja nad pravom. Tako je začel delovati v službi svoje domovine pravnik Vojde Karadžordža sin Vojvode Petra Mrkonjića. Prosim Vas, Visočanstvo, služite tem idealom tudi nadalje kot človek in kot bodoči srbski — vladar.

Visočanstvo!

V trenutku, ko so Tvoji orli »krvavoga kljuna do korena i krvavih krila do ramena« pripravljali svoje gnezdo, da na lavorikah slave odpočijejo svoje junaške kosti, klic bojne trombe jih je zopet pozval na nov boj, v novo slavo. V dolini tihe Bregalnice, na obalah šumnega Vardara pripravljali je nehvaležni brat nebratske spletke, pripravljali se je, da premaga nepremagljive, da uniči nezničljive, da poniža proslavljene, da ukrade viteško osvojenost, da si prisvoji srbsko last.

Kri je tekla, Bregalnica se je rudečila, Vardar je odnašal konje in junake. Naša zgodovina ne pozna krvavejše bitke od Kosovske, niti slavnije bitke od Cara Dušana.

Umiralo in zmagovalo se je, Borilci na poslednjih izdihljajih šepetali so besede Kardžordževe in Hajduk Veljkove: »Tako se bje naša deca draga za slavo in slobodu svoja plemena.«

Zmagovalo in zmagovalo se je, a tudi umiralo. O svete kosti padlih vitezov, nikoli Vas ne pozabi, srbski narod in njegov kralj! Tudi danes, v dnevi velike narodne radosti se Vas spominjamo z globoko hvaležnostjo.

Visočanstvo!

Dnevi, v katerih živi srbsko plemo, so veliki. Svetlo mesto v njihovem udeleževanju zavzema Vaše

Veličanstvo in Vaša slava Prva armada.

Vam Visočanstvo in Vaši armadi in potom Vas celokupni hrabri srbski vojski izjavlja Belgrad globoko, toplo in srčno zahvalo. V znak te zahvale Vas prosim, da vspremete Visočanstvo to sabljo (darilo belgrajskega mesta prestolonasledniku. Sablja je s srebrom bogato okovana. Op. por.), s katero ste se Vi in Vaši hrabri volaki tako viteško borili. To sabljo nosite s ponosom, na katerega ima polno pravo osvetnik Kosova, zmagovalec Kumanova, junak iz Bitolja. Naj se ta sablja, Visočanstvo, nikoli ne dvigne brez potrebe iz nožnice in kadar jo dvignete, naj se nikoli ne povrne v nožnico brez časti za Vaše Visočanstvo, brez slave za srbsko plemo.

Dobrodošli Visočanstvo s svojimi vitezi, dobrodošli v prestolnici, ki Vas vedno ljubi in se z Vami ponosa.

Živeli!!!

Prestolonaslednik je vidno ganjen vsprejel dar, odpasal svojo sabljo, izročil jo pobočniku ter si opasal takol novo, podarjeno mo sabljo.

Nato ga je pozdravil g. Andra Nikolić, predsednik narodne skupštine, ki je v kratkih potezah narisal s poetičnim zanosom zasluge srbske vojske, kateri se je v toplih besedah zahvalil, ter obljubil, da se bo narodna skupština najlepše oddolžila srbski vojski s tem, da dvigne osvobodjene nove kraje na višjo ekonomsko in kulturno višino.

Prestolonaslednik se je zahvalil za pozdrave z naslednjimi besedami: Gospoda, zahvaljujem se Vam iz vsega srca za simpatije in ljubezen, katere mi izražate v imenu narodnih predstavitev in dragih Belgrajčanov.

Priznanje in zahvalo, ki ju naslavljate na me, hotel bi zelo rad deliti z vsemi srbskimi častniki in volaki, a žal, ni mogoče, ker je veliko število junakov, ki so sijajno delo osvobodjenja stvorili, ostalo na bojnih poljanah.

Bodi nam v tolažbo vsaj to, da leži večina njihovih svetih grobov v mejah naše nove domovine.

Dična in zmagovosna srbska vojska je z zmagami na Kumanovem, Prilepu, Bitolju, povrnila naše zemlje, katere so nam vzeli nekdanji turški osvajači.

Z zmagami na Bregalnici smo ohranili Srstvu definitivno te naše zemlje proti novim balkanskim osvajačim.

Z grobovi naših junakov pri Drinopolu in Skadru naš narod je utrdil svoje prvenstvo na Balkanu tako v pogledu svoje moči, kakor v pogledu svoje vernosti in velikodušnosti.

Ne velikim, ampak srednim se sme smatrati oni, ki je zapovedoval v vojni temu v resnici velikemu narodu.

In hvaležna Srbija, ki je v materijalnem pogledu tako sijajno vzdržala obe vojni, poleg oddaje zaslužene pijete padlim junakom, naj pohiti, da olajša rane in izgube družinam onih junakov, ki so za njo trpeli in umirali in se tako sijajno izkazali.

Poleg tega naši bratje na Bregalnici, na Vardaru in na obali Drina pričakujejo željno in čimprej od svojih osvoboditeljev kulturo in civilizacijo, ker naša Makedonija in Stara Srbija morajo biti vzporedne s Sumadijo, najmočnejšim stebrom naše domovine.

Prosim Vas, gospoda, da vzkliknete z menoj vred: »Neka je slava onim junacima, koji su pali za sreću i blagostanje naše zemlje. Živeo srpski narod!«

Po govoru prestolonaslednikovem, krenila je vojska naprej.

Živio-klici so se ponovili in cvetle se je zopet usulo.

Tam daleč na bregovih in zidovih pa je odmevalo:

»Živela srpska vojska!«

Mars.



O ščurkih ali švabih.

(Po nasvetih gospoda cenzorja premišljal in napisal Figi Lipe.)

Včeraj me je srečal gospod cenzor na ulici in mi je rekel:

»Čemu poješ pesni o vilajetih in o balkanskih zmagah. Čemu pišeš o štajerskih renegatih, o jugoslovanstvu in o slovenskih narodnih pravicah. Rajše bi pisali o ščurkih o stenah ali o domačem gospodarstvu.«

Ta nauk spoštovanega gospoda cenzorja sem si vzel globoko k srcu in sem začel premišljati, kako bi mu izpolnil njegovo željo. Prišlo mi je na misel, da bi se dala napraviti pesemca, ako vzamem Turke in ščurke.

Naša mila slovenščina je tako bogata na izrazih, da sem lahko ugodil vsaj deloma nasvetu gospoda cenzorja. Napisal sem ta-le verz:

Vsaka hiša, rada je brez ščurkov — naš Balkan bo kmalu prost od Turkov. Nihče mi ne more dokazati, da

ni ta pesem skozi in skozi resnična. Toda v duhu vidim, kako se gospodu cenzorju mračni jasni obraz in pogovori glavi šumi verz:

Lipe Figi, to so slabe burke, vi s ščurki primerjate mi Turke.

Zato bom rajše prešel k svojemu predmetu, in bom vam napisal, kar sem premislil in spoznal o ščurkih.

Ščurki so nadležne živali, ki pa se radi skrivajo na najbolj prijetnih kotih kake hiše. Tako jih n. pr. dobite posebno mnogo na gorkem blizu peči, kjer se dobro grejejo — ali pa v omari, kjer so razne slaščice. Ker imajo slabo vest, se skrivajo po luknjah in za raznimi slikami in napiše posebno za takimi, ki že dolgo vise na svojem mestu. Po nemško se pravi ščurku »Oril« in tudi Slovenci radi rabijo to ime, kar kaže, da ni na Slovenskem njegova domovina. Čehi pa mu pravijo »švab«. — To je sicer prav čudno ime — vendar se ščurku zelo prilega. Češki švabi so prav taki, kako slovenski ščurki — razlika je le večjemu v debelosti. Pa tudi Hrvatje in Srbi imajo svoje švabe — posebno mnogo jih je v Bosni in Hercegovini. V zadnjem času se ščurki ali švabi posebno selijo v Albanijo, ker se tam pod novo vlado obetajo lepši časi. Prej namreč niso imeli kaj jesti.

Glede imena si nenehno še niso edini. Neki profesor je dokazoval, da so dobili svoje ime po tem, ker so prišli iz Švabskega. To bi bilo dokaz, da jih prej v južnih krajih ni bilo.

Ščurek je zelo velika nadloga za vsako hišo. Obleže vse, kar je kaj vredno, požre vse, kar mu diši — zagledaš ga povsod, kamor stopiš. K sreči živi le v nesnagi. Kjer vlada snaga in čistota tam ščurki izginejo. Ako se zarede, jih je težko odpraviti od hiše. Modre gospodinjice si pomagajo tako, da jih spravijo v peč in zakurijo. Zacherlin jim ne škoduje — tudi drugih sredstev ni. Najbolj enostavno jih uničujejo oni, ki jih pohodijo z nogo ali jih pobijejo z metlo. Sicer jih je prav težko ujeti, ker se skrijejo v vsako špranjo. Poznal sem človeka, ki je dobil v pobijanju ščurkov veliko spretnost.

Za ščurke so tudi posebne pasti, v katere se love. Toda to malo pomaga. Ako so v sosednjih hišah ščurki, se jih tudi najbolj snažna gospodinja težko ubrani.

Ščurkov nihče ne mara. Celo naše kokoši jih nerade zobjejo. Tako je ščurek samo za škodo in nadlego. Čehinje jim vedno pravijo: »zatraceni švabi«. Pri nas se jeze nad njimi z besedami: prokleti gril. Usoda je dala torej ščurku žalostno vlogo, da je vsiljiv in neprijeten gost, ki se ga vsi radi iznebe. Ako kje staro hišo podirajo, beže ščurki na vse strani. Takrat se zneše vsa človeška jeza nad njim, in jih neusmiljeno pobijajo.

To je vse, kar sem mogel napisati o ščurkih — mislim, da je dovolj.

LISTEK

PAVEL BERTNE:

Otrok ljubezni.

(Dalje.)

Najzanimivejše pa je, da Burginjon sam ne bi mogel živeti brez vrliga starca.

Že več kakor dvajset let mu je pri roki kakor daritveno lagnje, ta odjemlje grehe drugih; in on ga ljubi in drži pri sebi — četudi pred vsem zato, ker mu opravlja za svojih dvesto frankov delo, ki bi ga moral plačati komu drugemu dvojno in trojno.

Sicer pa se strese Florestan po vsaki pridigi kakor moker pes; le včasih ga slišijo blizu stoeči, kako zamrmra sam pri sebi: »Kdo bi verjel, da sem pel s slavo in častjo v »Belj dami« na Komični Operi!...«

Toda zdi se, da se je kaj dobro sprilaznil s tem ponižanjem. Tu in tam opazi na njegovem obrazu celo nežen usmev, posebno, kadar kaže ura, da bo kmalu konec časa, ki ga je — za danes — primoran posvetiti Burginjonu.

Takšen usmev ga je prekinil v njegovem delu tudi nekega krasnega majevskega dne.

Trije drobni udarci — trk, trk, trk, so se bili zaslišali na vratih režijske pisarne

»Da, da,« je zaklical, »le vstopi hčerka moja... saj ni nikogar tu!« Še tisti hip je vdrila deklica kakor vihra, planila mu okrog vrata, poljubila ga »kakor hlebek kruha« — on pa je zaprl oči, kakor star muc, ki ga božaš, in vzkliknil šele čez par trenutkov — zaradi načela:

»Daj, daj, Gilberta, pridna bodi, pusti mi, da končam svoj račun. Saj si vendar skoraj že velika gospodična.«

Res je bilo.

Prav velika in postavna je bila že ta Gilberta ki je šla v svoje štiri- najsto leto.

Tenka, vitka, plavih, zlato se svetlikajočih las... kuštravih plavih las, ki jih je bilo gotovo podedovala po svojem očetu... in s temnomodrimi, rahlo na zeleno izpreminjajočimi se očmi... ki jih tudi ni imela po materi.

Toda podedovala je bila tudi vso ljubkost in nežnost Marte Lemetrove, še pofinjeno pri tem otroku s kuntov, ki ga je bil storil slučaj rojeno Parižanko.

A to je bilo vse, kar je imela materinega.

Kadar je Florestan iskal v tem nosku, teh ustih, v črtah tega obrazka česar koli, da bi ga spominjalo njegove uboge prijateljice, ni našel ničesar, prav ničesar...

In govoril je sam pri sebi:

»Po vsej priliki mora biti podobna očetu... Zdi se, da so hčerke vedno papanove.«

In ljubil jo za to ni mani

Ali ni bila njegova sreča — njegovo življenje?...

Ali ni bila ona tista, ki mu je dajala pogum in moč, da je mogel »vrtiti svoje kolo«, kakor je govoril, in služiti ljubi kruhek za troje ljudi?

Da, s staro Rozo vred, jih je bilo zdaj troje v hiši.

Bilo jih je celo četvero, ako si vstel v družinico starega tovariša Gilbertinega — dokaj grdega belega čucka, ki pa ga je bila spredelila zaradi njegovega košatega repa smelo za španjola in mu nadela ime Kastor.

Tega psa je bila pripeljala nekega dne napol ubitega; nato ij je bil postal — za Florestanom — druga ljubezen na tem svetu.

Vse to malo ljudstvo je moralo živeti od plače starega režiserja.

Dvesto frankov na mesec! Prve čase ni služil Florestan pri »Sto norostih« vobče več kakor stopdeset frankov!

Takrat je bilo loj!

Toda Burginjon, ki se je debelil s svojim koncertiščem čim dalje bolj — Burginjon, ki je bil v resnici nekoliko boljši od svojega videza, si je dovolil že pred večimi leti s Florestanom zopet eno svojih običajnih šal:

»Nekaj drugega zdaj. Jutri je sveti Plačaj, a? ... Preklete duše! Vsi me minirate — od te Lide (Lida je bila takratna zvezda koncertišča), ki me stane stopdeset frankov na dan pa do vas... da, do vas...«

»Oh, gospod ravnatelj! Meni daste vendar samo stopdeset frankov na mesec.«

»Pa stavim, da vam ni dovolj!«

»Rekel nisem tega nikoli...«

»Toda mislite si. Poznam vas, po tem, kako migate z nosom.«

In zdalci je preobrnil:

»Kako se pa ima vaša punčka?«

»Hvala, gospod ravnatelj!« je dejal Florestan ves osupel. »Hvala vam... dobro li gre...«

»Toda stane vas od hudiča, kaj? Od hudiča?«

»Eh, človek stiska, dokler ne stisne...«

»Pa stisne slabo. In potem govore o meni, da sem oderuh...«

»Oh, gospod ravnatelj! Ne bodite tako neumni, da bi trdili nasprotno! Ali — zaprem vam kljun, le počakajte: storite mi uslugo in opomnite blagdnika, ko planeti lutri nad moj denar, da vam je plača povišana na dvesto frankov.«

»O, gospod ravnatelj! Gospod Burginjon!«

»A niti solda več, grom in strela! Saj vam trobim že ves čas, da me spravljate na beraško palico, vsi, kolikor vas je... niti solda več! Banda, izkoriščevalska!...«

Tako je odletel — rjoveč in besen.

In tako se je zgodilo, da je dobival Florestan zdaj skoro že deseto leto po dvesto frankov na mesec.

In — ker ena sreča ne pride nikoli sama — ali se ni našla med pa-

pirji, ki so bili ostali v tako strašno izpraznjeni listnici režiserjevi, tudi obligacija pariškega mesta?

Obligacija, ki je bila zadela do bitek deset tisoč frankov!

Od tistega trenutka je začel oče Florestan zopet polagati denar na stran.

Z Burginjonovimi dvesto franki je šlo... tako, tako... za domače potrebe...

Mogel je torej — z obrestmi svoje male glavnice in zaostanki svoje pokojnine — povečati svoj kupček vsako leto za štiri do petsto frankov...

To je bila dota, ki jo je pital prav na tihem za svojo malo.

In nikdar ni noben skupuh na svetu okusil skrivnih radosti Florestanovih, kadar je stopal v banko, kupil nov papir, ki je predstavljal njegov prihranek in povečeval njegovo premoženje za svojo eno.

Ta Gilberta, ki je klub otroški čepici na svoji glavi, klub svojemu velikemu predpasniku z rokavi in klub nabasani šolski mapi, ki jo je bila vrgla na stol — ki je klub vsemu temu trdila, da je veliko deklet, je naposled izpustila starega režiserja iz svojega obloma, ki ga je trpel bolj z blaženo nego angelsko vdanostjo.

Zasmejala se je z zvonkim smehom, ki je odkril nje čudovite zobe, mlečnobele, drobne in ravne kakor dve niti biserov:

(Kdor ni s tem zadovoljen, mu je odpro polje, da se posveti natančnejšemu premišljevanju in preiskovanju.)

Bled-Bohinj.

Šel sem iz Radovljice proti Bledu. Pri vsakem koraku sem postal nemirnejši. Kmalu, kmalu bom tam: videl bom na lastne oči krasoto, katero opevali naši pesniki, katero slikali naši slikarji. Ali stokrat lepša od vseh umetniških slik biti mora ona naravna slika.

Na cilju! Pred mano leži kras, biser naše zemlje. Ob pogledu na lezero, bi najraje zavrisal. Srce bije človeku močnejše, smehljaj radosti nehoti zaigra na ustnih.

Stopil sem doli k jezeru. Plačal sem čolnarju krono, da bi tam sredi jezera še v večji meri užival blejsko krasoto.

Začel sem pogovor tudi s čolnarjem.

»No, čigavo pa je lezero?«

»Nemško le: bilo je napredaj, lezero in grad, in oboje je kupil Nemec.«

»Kako je to, da ne Slovenec?«

»Drago je bilo, drago, mi Slovenci pa nimamo dosti denarja, ubogi smo!«

»Stotak k stotaku, milijon — združili bi se bili ter skupno kupili grad in lezero, zakaj se ni storilo tako?«

Čolnar je skomignil z rokami. Jaz sem pa šepetal v veliki bolesi:

»Žalostno, žalostno! Mi Slovenci ne znamo ceniti krasote. Zna jo pa ceniti vražji tujec: ta prihaja in kupuje, Slovenec samo prodaja.«

A ne samo lezero in grad, tuji kupujejo tudi vile in zemljišča. Kakor so mi pravili, je kupila družba Nemcev nekaj zemljišč. Sedaj prodaja ta zemljišča dosti dražje in sicer samo Nemcem. Samo Slovenci se nič ne brigajo, komu prodajo, ali Slovani ali tujcu, tistemu prodajo, ki jim ponudi vinar več.

Ce pride na Slovenec k Nemcu, da kupi zemljišče, mu ta mirno odgovori: »Prodajam samo Nemcem — rola kom!«

Torej na Bled se selijo tujci: ti so napravili kopališče, kupili so tudi riblj lov za Savo in Blejsko jezero in tako delajo svoj »kšeft«.

Torej napredujemo, kaj!

Sedaj le še skoraj polovica vil in nekaj zemljišč napredaj: vzdigne naj se torej kakšen bogat rodoljub, ali kako društvo in naj nakupi, saj to, kar se še da kupiti, da ne pride vse Nemcem v roke. Popravimo saj deloma naš pregrešek.

Popoldne sem šel v Vintgar. Kako krasno je tam. Globoko doli med skalami šumi kristalna Radovna. Zdi se mi, da so ti kraji višek romantike. Ali kakor na Bledu, tudi tukaj so motili užitek dvojezični, v nekaterih krajih celo samonemški napisi.

Drugi dan sem odpotoval peš v Bohinju. Medpotoma sem prišel tudi v pogovor z nekim kočujazem.

On pravi: »Pri nas kupujemo navadno vžigalice v korist obmejnim Slovincem.«

»A tako,« ga zavrnem; »zakaj pa ne podpirate družbo sv. Cirila in Metoda?«

»A kaj bi njo podpirali! Saj je dovolj bogata; mi pa podpiramo revne.«

»Pametno pa je podpirati tiste, ki v resnici koristijo narodu, ne pa one, ki so samo zato, ker so bili v odboru Ciril — Metodove družbe samo zavedni ljudje in ne oni — samo zato ustanovili konkurenčno družbo. Sicer pa se spozna vsako stvar po njenih sadovih in tako tudi družbo. Sadove, sadove pokažite vi ljudje, ki delujete za obmejne Slovence. Za propagando klerikalizma se porabi tisti denar!«

Mislil, da me je mož razumel, saj niso tako zabiti naši ljudje, treba jim le samo razjasniti stvari.

Prišel sem v Bohinjsko Bistrico, šel sem tudi k jezeru. Zopet so me pozdravili dvojezični napisi. Če se že hočete prikupiti tujcem, potem zakaj stavite — samo — slovensko-nemške napise, ali samo-nemške napise, saj le vendar tukaj tudi dosti Čehov, Hrvatov, Italijanov in Madjarov...

Prenočeval sem pri g. Grobotočku. Res, to gostilno pa moram pohvaliti. Izkazala se je posebno neka gospodična v omenjeni gostilni. Pod njenim varstvom se je Ciril — Metod nabiralnik prav pridno polnil.

Sele pozno v noč sem zaspal. Pred sabo sem videl Bled — Bohinj, dva bisera slovenske zemlje, po katerih sega tulec s svojimi grabežljivimi rokami. Stisnil sem pesti ter vzkljnil:

»Otet, otet, te hisere!«

Zjutraj zbudil sem se poslovlj od vseh prijaznih ljudi ter sem odšel brez črno prst na Primorsko.

Goriško.

Na katoliškem shodu v Ljubljani se je oglašil k besedi tudi znani g. dr. M. Lavrenčič, c. kr. okrajni sodnik in predstojnik v Podgradu v Istri.

Napravil smo izvleček tega govora in hočemo v glavnem priobčiti važnejše poteze tega umotvora. Ustavljamo se pa med oklepaji navajati naše ugovore v pojasnilo našim čitateljem. Evo!

»Hočemo z vso vstrajnostjo delati v dosegu teh ciljev samo v delstvomstvu Kristusovih nauk.« (Kristus je učil ljubiti svojega bližnjega dočim vi sovražite naprednjake in bljih a la dr. Krek pobili s kolom in vrgli — za plot. Kristus je učil pravičnost, a razni klerikalci ne poznajo te cvetke božje in ta nauk prezirajo.) — »Izjavljam, da morajo priti ta načela v javno življenje, in sicer v vse panoge življenja.« — »Mi ljubimo luč, škripajo pa z zobmi vsi, ki sovražijo luč.« (Baš narobe je resnica. Mi ljubimo luč, a vi pa temo. Kdor ni za resnico, je za laž. Oboje se ne sme zamenjavati.) — »Mučeniki so prelivali kri za vero.« (Vi bi najraje prelivali kri drugih.) — »Proti veri gre svobodomiselnost v boj s frazami.« (Mi ne gremo v boj proti veri, ampak proti onim, ki delujejo pod krinko vere za vero in vozijo narod za nos.) — »Capito, signor dr. Matiček?« — »Če pridejo naši ljudje v hotel, pa se ne morejo praviti križar.« (Take malenkosti nimajo nič na sebi. Človek lahko moli, ne da bi drugi za to znali. Mi nismo hinavci.) — »Dobijo se katoliki, ki hodijo v cerkev, pa pri volitvah liberalno volijo.« (To je pač pošteno. Mi smo s tem prepričani, da prav delamo. Vi držite za dobrega kristjana onega, ki voli za časa volitve z vami in to četudi ne hodi v cerkev. Ali je to prav? Naš boj ni boj proti veri, ampak boj za odpravo duhovske oblasti, kjer je ni treba. Kristus je rekel: »Moje kraljestvo ni od tega sveta.«) — »Ti delajo največje pohujšanje in so bolj nevarni kakor prostozidari.« (Baš nasprotno je res, kajti vi ste nevarni, ker ne delate tako, kakor učite.) — »Nobena zveza z liberalizmom Bogu ni ljuba. Odtegne nam lahko svojo pomoč, od katere je odvisen uspeh. Bog je dovolj močan, da sam zmaga in ne potrebuje, da bi mu hotel na pomoč hudič po svojih hlapcih.« (Tedad je Bog pomagal nam, da smo zmagali silajno pri zadnjih deželnozborskih volitvah. Bog je tedaj obdobil delovanje neovstrujarjev in odločil zmago neodvisni narodni stranki.) — »Mi nikogar ne sovražimo razven zmote.« (To mi res. Znano je, da nikogar klerikalci tako ne sovražijo, nego naprednjake. Probatum est! To vidimo več ali manj v vsaki občini.) — »Zapeljane hočemo rešiti.« (Smešno. Baš mi to hočemo, ker se nam vboje ovčice smilijo, ker jih vi za nos vlečete. Pravite jim, da gre za »sveto vero«, pa gre za vašo »bero«, gre za vašo nadvlado za vašo moč v občinah in povsod, da imate ljudi na špagi, da plešajo, kakor vi gode-te.) — »Zmote ne moremo spoštovati.« (To je pravo. Ampak, kje je zmota? Vi hočete le povsod vse komandirati. Seveda, kar ni vam prav, to je »zmota.«) — »Pravih voditeljev je treba.« (To je istina. Mi imamo dr. Gregorčiča, ki je profesor bogoslovja in vodja slov. gibanja na Goriškem. Z »božjo pomočjo« je zmagal in ostane na čelu. Dr. Breclja nismo hoteli in ga nečemo. Ta naj ostane vam na razpolago.) — »Kako krasno je bilo lani na evharističnem kongresu na Dunaju.« (Res, lepo vreme ste imeli. Sam Bog — brez hudičeve pomoči — je vas tako ljubil, da je poslal Jupiterja pluviusa nad vas, da vas je — »žetlali.« In vendar, kar Bog stori, vse dobro stori.) — »Kdor nima žive vere, naj se umakne sam, ker naše ljudstvo ni za to, da ga izdajamo.« (Lepo je to. Zbog tega je najbolje, da se mnogi vaše stranke čim preje umaknejo z pozorišča, ker zlorabljajo, vero v svoje namene.) — »Bog nas izuri, preganjanje nas utrjuje. Zato se ga ne bojimo. Bojimo se pa tistih, ki so prišli k nam, pa nimajo krščanskega prepričanja.« (Tudi mi pravimo: Bog nas izuri, preganjanje nas utrjuje. Zato se ga ne bojimo. Bojimo se pa onih, ki nimajo nobene krščanskega, pa delajo katoliške shode.)

To, kar smo tukaj reagirali, je mnenje več uglednih mož na Goriškem, ki so že videli in doživeli slabe in dobre čase na Goriškem in se borijo že desetletja za dobrobit goriških Slovincem.

Upamo, da to priznavajo tudi drugi pravomislelci Slovenci, živeči izven Goriškega. — G. dr. Matiček, an revoir, ako želite!

Stajersko.

Limbuž pri Mariboru. (Pogreb dr. Ribiča.) V nedeljo dne 31. avgusta so spremili limbuški, mariborski in oko-

liški Slovenci k večnemu počitku enega svojih najvrednejših sinov, dežel. odbor. Stajerske, dr. Frana Ribiča. Nepregledna množica je dala rajnkemu zadnji sprevod. Pred mariborsko bolnico se je zbralo na stotine in stotine občinstva iz mesta in okolice, mariborski občinski zastop, na čelu mu župan, dr. Schmiederer, slovenski in nemški deželni in državni poslanci, zastopniki štajerskega deželnega odbora, razna društva itd. Na mestni kopalnici proti Limbužu, pa je pričakoval krsto oddelek »Orlov«. Dospelši v Limbuž, je čakala sprevod šolska mladina z učitelstvom, veteransko društvo, zastopstvo podruž. c. kr. kmetijske družbe, pevski zbor »Slov. Čitalnice« iz Maribora in še mnogo drugih. Pevski zbor »Slov. Čitalnice« iz Maribora je zapel pred cerkvijo v Limbužu na ondočnem pokopališču rajnkemu dve žalostinki, dočim se je dežel. in držav. poslanec dr. Jankovič poslovil od umrlega v ime njegovih tovarišev. — O splošni priljubljenosti umrlega pričča ogromna udeležba prebivalstva obeh narodnostij, ne glede na politično barvilo. Lahko trdimo, da se je občinstva nabralo do 1500. Bila lahko zemljica slovenska — možu Slovincu!

Maribor. (Nemčurška izzivanja.) Nemčurška poluodrasla mladež se kar ne more potolažiti in ka ne zna nehati s svojimi izzivanji. Ne na ulicah, ne na drugih javnih šetališčih, človek nima pred njo miru. Zadnje nedelje je zopet skušala ta izprijena mladež pri javnem, promenadnem koncertu v parku, izzvati spopade. Da se ji to ni posrečilo, je seveda zaslug slovenskih šetalec, ki so se do konca vzdržali in hladnokrvno ignorirali izzivanja te »bojaželne« mladine. Seveda je pri tem briljirala tudi zopet slav. mariborska mestna policija s svojo — odsotnostjo. Najbolj pa si je prizadeval pripraviti konflikte, akademik Vernitzirg, ki si je zbral krog sebe kakih 10 nemških tatarskih pomočnikov, kontoristov itd. Ker smo se konečno naveličali tednega izzivanja, opozarjamo naše varnostne organe na te vedno se ponavljajoče pojave. Konečno bi se znalo pripetiti, da se i pri nas strga nit potrpežljivosti. Za tak slučaj pa bi enostavno odklonili vsako odgovornost. On nezrelih, sfanatiziranih mladeničev, se kratkoma ne pustimo žaliti...

Trbovlje. (Smrtna nesreča.) Dne 25. avgusta so polagali delavci trboveljske premogokopne družbe maso v takozvane hunte. Ko se poslednje na nekem višjem, 13 m globokem terenu izpraznjevali, se eden huntov, katerega je držal 60letni delavec Tone Rebolj, ni hotel izprazniti. Šele ko so ostali delavci hunt izpustili, se je ta bliskoma nagnil naprej. Rebolja je pri tem hunt potegnil za seboj in ga v velikem loku vrgel v jamo, vrhu tega pa se je hunt z vso svojo težo vrgel nanj. Smrtno nevarno poškodovanega, so Rebolja prenesli v bolnico, koder je dne 26. avgusta ne da bi se zavedel, svojim poškodbam pod legel. Rebolj zapušča vdovo in troje nepreskrbljenih otrok.

Konjice. (Obstrel se je.) V ponedeljek 25. avgusta sta šla kočar Egidij Podkrajšek in učitelj Schell na lov na jerebice. Ko sta se v mraku vračala, se je Podkrajšku puška v grmovju med vejami zapletla, petelina sta udarila in oba naboja sta šla Podkrajšku v život. Smrtno nevarno ranjenega so Podkrajška takoj oddali v bolnico, vendar dvomijo, da bi ukreval.

Deželnemu odboru je izrazil svoje sožalje nad smrtno pokojnega dežel. odbornika dr. Frana Ribiča, ministrski predsednik grof Stürgkh.

Spod. Duplek. (Surovina.) Kočarjev sin Rudolf Pichler iz Karčevine pri Ptujju je te dni prišel v gostilno krčmarja Ivana Pichlerja, koder se ga je prav pošteno napil. Ko pa je prišlo do plačanja, je postal skrajno surov, prijel Fr. Pichlerja za život, ga vzdignil in vrgel s tako silo na nek sod, da ga je nevarno poškodoval.

Državljanska svoboda se je pokazala minolo nedeljo zopet v Mariboru. Že v naprej je grozila tamošnja policija, da razžene »Sokole«, kakor tudi »Orle«, če bi se pokazali v mestu. »Sokol« se tudi v resnici ni hotel izpostavljati brutalnostim, dočim so izven mariborski »Orli«, ker niso dobili pravočasno od glavnega vodstva S. L. S. prekljic, morali počakati na mestni periferiji. Za posledice nismo upravičeni se potegovati. Objavimo pa tudi ta slučaj, da zve javnost, kakšna žvžga Slovincem v Mariboru.

V soboto, dne 6., 7., 8. in 9. t. m. se bode predvajal v Kino- »Idealu« film

„Zaročenca“

po slovitem literarnem romanu Aleksandra Manzoni. Predstave ob 3., 5., 7. in 9., v nedeljo ob pol 11. dopoldne.

Dnevni pregled.

Še vedno. Boj za Macedonijo je srečno končan. Bolgarija in Srbija sta si jo primerno razdelili in upati je, da se za 20 km kmalu redne razmere, ki bodo povzdignile deželo in pripomogle k blagostanju prebivalstva. Toda gotovi ljudje in če ne morejo drugače, se preoblečejo v »ovčja oblačila« — in hujskajo. Tako izhaja n. pr. v Petrogradu list Makedonski golos. Ni treba dolgo čitati, da veš, od kod veter veje in kam gre. Že imena »Kohn« itd. kažejo, da so židovski šnoki na delu. »Macedonski golos« hoče svetu pokazati vso bedo nesrečne »neosvobojene« Macedonije. Macedonija ni svobodna — ker ni samostojna ali autonoma, kakor — Albanija. Uboji Macedonci so bili pod Turki bolj zadovoljni, nego zdaj, kajti Turki so jim pustili »narodnost« — zdaj pa se bodo, ali posrbili — ali pobolgarili. V sled srbsko - bolgarskega pritiska prestopajo celo k katolicizmu in protestantizmu — kar je na škodo pravoslavju itd. Kadar slišite kje take mile tožbe o narodnosti in veri, vedite, da to izhaja iz tiste države, ki ima še danes versko in narodno svobodo samo na papirju — in ustanavlja drugod avtonomne dežele — zato na sama doma uničuje avtonomne pravice svojih pokrajin. Pametni Macedonci se na tak »Macedonski glas« ne bodo — usedli.

Potujoči politiki so postali bolgarski profesorji. Obiskati hočejo vsa evropska središča z namenom, obrekovati Srbijo in srbski narod. Preko Dunaja, kjer so bili gostoljubno sprejeti od židovske »Preše« in »Reichspost« in sploh od vseh sovražnikov Slovanstva in odkoder so pozdravili albanske roparje, ki se pripravljajo za napad na Srbe, so odšli v Prago. Tam so obiskali razna uredništva in jih obrali s kupom laži in obrekovanj. — So res čedni ti ljudje! In ponosni tudi, da hodijo jadikovati iz kraja v kraj. Se jim vidi, da so bili dosedaj otrok sreče in da se jim za vso svojo samostojnost ni bilo treba mnogo truditi in žrtvovati, temveč, da jim je mnogo prišlo samo od sebe. Zato so se razvadili in so začeli misliti, da jim bo tudi Macedonija padla sama v naročje, ne da bi bilo treba za njo — ki je bila bolj cilj Bolgarije — preletiti tudi kapljico krvi. Srbi naj krvave in iz krvave, mi bomo na snedli sad njihovih zmag, so si mislili, v nadi, da jim pride Macedonija tako po ceni, kakor jim je prišla Vzhodna Rumelija.

Popolnoma drugačni so Srbi! Udarci, ki je zadel Bolgare v sled njihove prevzetnosti, je povzročil, da se je cela kopica bolgarskih intelektualcev podala na pot, da po Evropi obkopa svojo nesrečo in popiše zavratnost — Srbov. Kako drugače so se obnašali Srbi, ko so jih zadevale še hujske nesreče. Aneksija Bosne in Hercegovine, zguba Albanije in obrežja Jadranskega morja, zguba Skadra — vse to je bila grozovita rana, prizadelana srbskemu narodu. In kako je prenašal srbski narod ta udarec! Ponosno, s stisnjenimi zobmi in sklenjeno pestjo. Ni hodil jadikovat po Evropi in obkavati svojo nesrečo. Koliko krvi je prelil srbski narod za svoje osvobodjenje, za svojo svobodo! In vendar, kako malo sadu je rodila ta prelita kri! Kdo je začel boj za svobodo, ko se drugi še zavedali niso, kaj je svoboda? In kako pozno je svobodo dosegel. Bil je pritiskan ne samo od Turka — s tem je bil srbski narod kmalu gotov — temveč in predvsem od svojih sosedov — kristjanov, ki so ga dosledno vedno oropali za njegov uspeh. In vendar srbski voditelji niso hodili lokat po evropskih centrih, in prosit pomoč z lažjo in obrekovanjem — temveč so stisnili pesti in delali v pričakovanju, da pride lepša bodočnost. Tudi nesrečo so s ponosom prenašali in s tem pokazali, da so družega kova kot Bolgari.

Lepa kompanija. Že zadnjič smo pisali, kako delajo poslanci poljske ljudske stranke roko v roki z družbo »Canadian Pacific Railway Co.« in kakšne lepe svotice dobe za vsako osebo, ki jo spravijo v roke družbe. Po 20 K dobi poslanec za dušo, ogrska vlada pa 30 K. Res po ceni ko ljudje sedaj. V naši deželi so omenjeno družbo zagovarjali dr. Krek in klerikalna stranka z dr. Šusteršičem na čelu. Poljski poslanci Stapinski in tovariši dobe od družbe za eno osebo 20 K! Bomo videli, kaj bosta storila dr. Šusteršič in dr. Krek, ko bo v državnem zboru prišlo škandalozno ravnanje na razpravo.

Katoliški imaki. Obrekovati, lagati, izpodkopavati dobro ime — to znaajo klerikalci. Če jih pa pri meš za njihov strupeni jezik, tedaj pa stisnejo rep med noge za pobegnejo. Moškerc je strahopetno zbežal, zbal se je sodišča. Urednik »Gorenica« ni mogel zbežati — toda

pred sodiščem ima tak strah, da je zaprosil za drugo porotno sodišče. Najbrže pojde pred nemške porotnike. V tem imajo slovenski klerikalci veliko zaupanje. Po tem pa propalice še tajijo, da nimajo zveze z Nemcem. Hudičeve duše: za koliko grošev ste prodali slovenski narod?

Na naslov zbornega poveljstva v Gradcu in garnizijskega poveljstva v Mariboru! Ze opetovano se je javno grajalo, da posegajo v narodnostne brje v naših krajih tudi častniki naših garnizij, zlasti v Pragi, koder je mešovito prebivalstvo, n. pr. prebivalstvo naših narodnostij. Teza postopanja smo bili tudi že v Mariboru večkrat deležni in smo tudi še danes. Opozarjamo slavna poveljstva, da se zlasti gg. častniki ne ženirajo, posecati razne izrazito protislovenske, oziroma tudi protislovenske prireditve v Mariboru, koder se jih vidi baš v familijah, ki zavzemajo v javnem življenju Slovanom, odnosno Slovincem izrazito sovražno sališče. Tako smo opazili, da so pri otvoritveni slavnosti v Mariboru, dne 23. avgusta, na Glavnem trgu navzoči gg. častniki se posluževali direktno žalečih opazk in klincev. Radi slovenskega narodnega pozdrava »Živio«, so žalili ti gospodje navzoče Slovence z: »Hinaus mit den Serben«, da, pripovedovalo se je — in se še pripoveduje — da so nazivali Slovence z »Serbische Verräter«. Vprašamo torej slavni poveljstvi: Ali je slav. poveljstvom znano, da žalijo c. kr. avstrijski častniki pripadnike onih narodnostij iz kojih sestaja avstrijska armada, oziroma pripadnike onih narodnostij — slovenskih, slovenskih — ki žrtvujejo za slav. armado vsako leto isto, kar drugi narodi naše monarhije?

Bled - Luhačovice. V sobotnem »Slov. Narodu« je priobčil prof. Ilešček nekaj lepih besedi o Luhačovicah. To letovišče pod Tatrami hočejo Čehi ohraniti zase in za slovenske goste. Kako je vse drugače pri nas. (Gl. članek »Bled - Bohinj«.) Z resnim smislom za lepoto domače zemlje bi se dalo temu od pomoči — da bi bilo nam v čast in letovišču v korist. Tudi Bled bi lahko postal prav živahno središče gostov od severa in juga in moglo bi se tam razviti veselo družabno življenje. Treba pa bi bilo v tem smislu tudi delati.

Koncert »Zaveze jugosl. učit. društva.« Spored obsega izključno slovenske skladbe in nudi vsem glasboljubcem premembe v vseh oblikah. Izvajalo se bode 6 prelepih slovenskih narodnih pesni i. s. 3 za moški, 3 za mešani zbor, solisti pa bodo izvajali takisto ali slovenske ali slovanske skladbe. Gospa Costapera-Devova bode pela 3 otroške pesmi; dve sta našega dičnega skladatelja, učitelja Emila Adamiča in so jih objavili Novi Akordi, ena (»Božji volek«, besede Otona Zupančiča) pa je Oskarja Deva, ki se izkazuje čimdalje plodovitejši skladatelj za prelepe samospeve. Otroške pesmi bode pela namenoma, da pokaže ne le zbranemu učitelstvu, kako naj vadi in prednaša take pesmi v šoli ali s šolskim (otroškim) zborom, ampak tudi drugemu sl. občinstvu, da moderna slovenska glasba, zastopana najbolj v Novih Akordih, neguje tudi pesmi te vrste. Naj bi glasboljubci slovenski stariši naročali tudi Nove Akorde ter s tem, da negujejo po svoji deci slovensko pesem, pripomogli k procvitu slovenske glasbe.

Te tri pesmi se izvajajo javno prvokrat. — Ostale 3 pesmi so slovanskih skladateljev: dve hrvatski, ena ruska. — Izborni pianist g. Anton Trost izvajal bode orientalsko fantazijo »Islamey« odličnega ruskega pianista M. Balakireva, brat Antona Trosta, g. Ivan Trost, ki je ljubljancem znan še kot odlični gojenec Glasbene Matice iz produkcij gojenec in ki obeta kot koncertni violinist najlepše nade, pa bode izvajal rusk. violinista-virtuozu Wiemawalskega »D molovi koncert« op. 22, v 3 odstavkih. Prijateljem klavirske in vijolinske glasbe se obeta torej tudi izredni glasbeni užitek. — O teh dveh rus. skladateljih pa prihodnjič!

Zanimanje za ta koncert mora vzbujati tudi dejstvo, da izvajajo tako vokalne zborovske kakor solistične točke ter instrumentalne goslo-točke izključno učiteljske moči. Gospa Costapera-Devova je bila učiteljica v Ljubljani ter se že takrat s svojim krasnim sopranom in izbornim prednašanjem v koncertih Glasbene Matice omilila vsemu občinstvu. Solista za klavir in vijolino sta takisto učiteljeva sinova ter bivša odlična gojenca Glasbene Matice. — Ako omenjamo še, da bo učiteljsvo častno zastopano ne le kot izvajalci, ampak tudi kot ustvarjalci faktor pri tem koncertu: naš vrli tovariš in dični skladatelj Emil Adamič kar v 4 točkah, z daljšim, krepkim in elektrizirajočim moškimi zborom »Dan slovanski«, dvema otroškima pesmima (Ježdec in Uspavanka) in

s prekrasnim mešanim zborom »Moravsko narodna« (besedilo D. Kettejevo), ki se izvaja prikrat in ki ga je uglasbil ter poklonil učitelj, pev. zboru nalašč za ta večer; nadučitelj Ferdo Juvanec, tudi že znanec iz Matičnih koncertov (Pastire), katerega mešani zbor »Izgubljeni cvet« na Gregorčičevo besedilo je prav tako krasen in poln natežljiv glasbenih finisov, ter se bode v Ljubljani izvajal prikrat, smo povedali danes dovolj. In kdo ne pozna neumornih nabiralcev in harmonizatorjev bisovov naše glasbe — slovenske narodne pesmi: nadučitelja Janka Žirovnika, ki ga smemo kot nabiralca imenovati oče slovnar, narodni pesmi, ter Oskarja Deva, ki je nabiral ter za koncertno izvajanje priredil že lepo število slovenskih narodnih pesmi pozabnosti? Oba sta zastopana v programu s dvema prekrasnima narodnima pesmima. In če bomo med narodnimi pesmimi, ki se bodo ta večer izvajale, slišali že tolikokrat peto, a še vedno trajno prelepo in ljubko, po našem koncertnem moštru M. Hubadu za koncertno izvajanje prirejeno »Ljubca, povej, povej!«, kdo se ne bode vzradostil? — Poslušalce bode zanimala tudi raznovrstnost narodne glasbene poezije: moški zbor poje najprej koroško narodno »Gorjanska« v koroškem slovenskem narečju, potem našo pristno gorenjsko »Kaj pa ti pobiš« in k sklepu prav tako prelepo štajersko »Travniki so že zeleni!« In kaj naj porečemo o narod. »Gozdlič je že zelen?« Nam se zdi, da je to pristna narodna žalna pesem, ali če hočete koračnica, ki se je tudi že parkrat pela pri pogrebu. Posebni lepi in do srca segajoči sta 3. in 4. kitica, ki jima je skladatelj O. Dev s priprosto in ne pretežko, po prekrasno harmonizacijo nadel nekako črno — žalno obliko. Kdor se hoče torej naslanjati z različenimi, do srca segajočimi občutki našega naroda, ki se porajajo v pesmi, pridi in poslušaj jih! Ne bo mu žal!

Sporod javne telovadbe na sokolskem zletu na Vrhniki, ki bo prihodnjo nedeljo 7. t. m., je sledil: 1. Proste vaje naraščaja L. S. Z. — 2. Vaje naraščaja L. S. Z. na orodju. — 3. Proste vaje članstva (L. S. Z. s sodelovanjem oddelkov iz drugih žup.) — 4. Proste vaje članic (L. S. Z. s sodelovanjem oddelkov iz drugih žup.) — 5. Vaje članstva na orodju (L. S. Z. in vrste iz drugih žup.) — 6. Skupine naraščaja L. S. Z. — 7. Telovadna plesi Sokola v Ljubljani. — 8. Hkratne vaje in skupine na več bradljah L. S. Z.

Sokolska konflicca na sokolskem zletu na Vrhniki, Dosedaj je prišlo od obeh ljubljanskih jezdnih odsekov 35 jezdecov.

Sv. Rupert iz S. gor. Požar je ugonobil dne 27. m. m. hišo posestnika Dimnika. Nastal je ogenj najbrže vsled hudobnosti požigalca. Sumi se — kakor se da sklepati po njegovem vedenju in po razmerju med obema — njegov sosed Ossoinig. Preiskava bode dognala resnico. Rešili so živino in pohištvo.

Mestna hranilnica v Kamniku, V mesecu avgustu 1913 je 159 strank vložilo K 38.511,60; 171 strank vzdignilo K 89.459,08; 1 stranki izplačalo hip. posojila kron 4000. Stanje hranilnih vlog kron 2.036.493,35. Stanje hip. posojil K 1.607.675,90. Denarni promet v avgustu K 223.825,47.

Litijsko pevsko društvo priredi dne 7. sept. veliko godno veselico poleg tovarne predilnice v vabljivim, raznovrstnim vspešnem. Začetek ob 3. uri popoldne. Vse ljubitelje petla in zabave uljudno vabi odbor.

Mestna hranilnica v Radovljici, V mesecu avgustu 1913 je 190 strank vložilo 871,70 K 26 v. 194 strank vzdignilo 82.223 K 52 v. 12 strankam se je izplačalo izposojil 26.430. Denarni promet 363.348 K 49 v.

Jav. ljudska knjižnica v Nabrežini priredi dne 14. septembra 1913. javno tombolo s plesom. Dobitka: Tombola 200 K, činkvina 100 K. Čisti dobiček gre za nabavo novih knjig.

Imenovanja na Ciril Metodovih šolah, Premeščene so otroške vrtnarice: Minka Rekarjeva iz Save pri Jesenicah v Rojan, Marija Poglarjeva iz Jesenic na Savo, Margareta Podkrajškova iz Ormoža na Jesenice, Marica Črnač iz Rojana v Skedenj — Imenovani so: Suplentka Pavla Pernatova za otroško vrtnarico v Ormožu, suplentka Ana Črnačeva za provizorično učiteljico na šoli v Trstu, radovljica Jospina Švigljeva iz Ljubljane in kandidatinja Marija Vinškova iz Trsta za suplentke na šoli v Trstu, Suplent Rado Meršek v Trstu za provizoričnega učitelja v Trstu, praktikant Ivan Slavec v Trstu in provizorični učitelj Herman Ipavec v Nabrežini za suplenta v Trstu.

Z drevesa je padel, Desetletni Štupica Janez iz Kota pri Jurjevi je šel po drva. Zlezal je na bukev, da bi ondi odlomil par suhih vej. Ve-

ta pa, na kateri je stal, se je odlomila in deček je padel na tla. Pri padcu si je zlomil levo roko v rami.

S hrasta je padel, Permeš Jakob, posestnik od Sv. Ane pri Kranju, 57 let star, je lezel na hrast; ko je bil že 8 metrov visoko, mu je spodletelo in revež je padel na tla ter si obe roki zlomil.

Nesreča z gorečim steklom, Steklarski delavec Miglič Ivan iz Toplice pri Zagorju je bil uslužen v steklarni. Pri delu se je z gorečim steklom opeknil in se zbedel v desno nogo.

Ogenj, Dne 29. avgusta je izbruhnil okrog desete ure zvečer ogenj z doslej neznanega vzroka v stanovanju firme Kržišnik in Jereb v Trebnjem. Troje deklic, ki je spalo v sobi, ki je začela goreti, se je rešilo še pravočasno.

Zopet ogenj, Te dni je izbruhnil ogenj v kozolcu posestnika Antona Paternosta v Studencu. Ogenj je uničil samo del kozolca, tako, da znaša skupna škoda 100 K.

Utonil je, Dne 27. avgusta t. l. je utonil 13letni posestnikov sin Srečko Požar iz Zgornjega Mengša v bližini tamošnjega potoka Pišate. V bližini je bilo več dečkov, ki pa niso mogli svojemu tovarišu pomagati.

Tatvina, V odsotnosti domačih ljudi se je priplazil neznan tat v hišo posestnika Josipa Marca iz Planinice pri Tomišlju. Vzel je s seboj ameriške čizme, nekaj obleke za zimo in klobuk. Orožništvo se je z njim že sprijaznilo.

Še ena tatvina, Te dni so vломili neznan tatovi v trgovino Janeza Godeca iz Tomišlja in so odnesli 10 kg kave, istotako riža, nekaj salama, eno steklenico žganja in nekaj cigaretnega tobaka. Na sumu tatvine je dne 21. julija t. l. že petkrat kaznovani Jože Terina iz Tomišlja, 19 let je star ta tat, srednje postave je, ima podolgast obraz, visoko čelo, rujave lase in rujave oči.

Falotje so odnesli pred kratkim gospodinj Rožaliji Delant iz Zaloga pri Mariji Devici v Polju dvoje kokaš. V gozdu so jima odsekali glave in so ju spekli. Orožništvo meni, da bo kmalu dobilo tatove.

Aretacija človeka, ki je hotel pobegniti v Ameriko, 19letni delavec Jože Kramarič iz Dolenje Pake na Dolenjskem jo je hotel popihati v Ameriko, kar pa mu ni dovolila na ljubljanskem južnem kolodvoru policija. S Kramaričem bo imelo opravka deželno sodišče.

Pod okno lubice sta šla dva fanta iz Studenega pri Devici Mariji v Polju. Ponoči seveda. Preštantno dekle se pa ni na trkanje prav nič razumelo in se ni hotelo oglasiti. Fanta sta se razjezila in sta pobila šipe na oknu okimate, kjer je spalo dekle. Pred sodišče bo prišla ona noč.

Ljubljana.

— **Telefon**, Drr. — Halo — Halo. — Kaj pa je? — Kako pa, da že cel teden ni bil »Dan« konfisciran? — »O jej, saj res.« In v trenutku je bilo zadoščeno pravici.

— **Štajerski renegati so pri nas** bolj nedotakljivi nego državni temeljni zakoni. Ako uradnik greši proti osnovnemu drž. zakonu, ki določa narodno enakopravnost — se nam šteje to celo v dobro in če tisoče ljudi na ta način prezira one paragrafe, ki določujejo, kako se imajo spoštovati pred zakonom pravice vseh narodov, ki so v državi — se nihče ne gane proti njim — ampak je vse v redu. — Ako pa si upa kak list pisati o renegatih in njih protizakonitem delu — je konfisciran.

— **Dolgo so premišljali** na drž. pravdnistvu oz. na drž. policiji, kako bi našli paragrafe proti »Dnevu«. Posebno žal jim je bilo, da mu za časa katol. shoda niso mogli doživeti. Toda proti paragrafom je tudi uradniku težko grešiti. In ker ni bilo nobenega paragrafa, po katerem bi se dalo konfiskacijo utemeljiti — so končno našli, da je pisanje proti renegatstvu »prestopok oz. zločin po § 300 in 98 b«. Na Dunaju bodo pač strmeli, ko bodo slišali, kaj v Ljubljani konfiscirajo.

— **Duhovniška morala**, Na dan katoliškega shoda se je pripetil tudi ta slučaj. Šel sem proti večeru v Streliško ulico na obisk k neki stranki. Tam slišim neko prepevanje in smejanje. Vprašam stranko, od kod da to prihaja. Stranka mi pojasni, in pravi, da to prihaja iz Alojzjevišča. Šel sem takoj k oknu pogledat, kaj da je. — In kaj vidim! Duhovni in dekleta v narodnih nošah hodijo gor in dol ter prepevajo žaljubljene pesmi, kakor na primer »Al me boš kaj rada imela« itd. Poljubljani in obijemanja ni bilo ne konca ne kraja in še le ko zapiskam na piščal, se spogledajo in strme, od kod da to prihaja. Še le potem so se malo bolj dostojno obnašali. Vprašam Vas sa-

mo to, ali se spodobi za take, ki imajo tonzuro in žegnane prste, da take stvari počenajo? Še vsak fant ve, do katere meje sme iti!

— **O katoliškem shodu** pišejo še vedno slovenski in hrvaški klerikalni listi. Sarajevski »Hrvatski Dnevnik« pravi, da je bila posvetitev Brezmadežni tako krasen prizor, kakor jih zgodovina (!) še ni mnogo videla. Mi bi k temu pripomnili, da je bilo pisanje v »Umonu« tako, kakor jih je še malo videla zgodovina. Dalje piše »Hrv. Dnevnik«, da je bil katoliški shod za Hrvate in Slovence epohalen dogodek, da smo Slovenci in Hrvati že ujedinjeni in da bodo v bodoče vsi katoliški shodi skupni. Mi pa pravimo, da se narodna vprašanja ne smejo mešati s konfesionalnimi in čudno se nam zdi, da vero identifičira z narodnostjo ravno »Hrv. Dnevnik«, ki bi hotel pridobiti za hrvaško narodno stvar tudi bosanske — muslimane. Ali bodo morali zahajati tudi oni na katoliške shode?

— **»Sveta vojska«** je tudi zborovala za časa katoliškega shoda, ali udeležnikov je bilo — po priznanju samega »Slovenca« — zelo, zelo malo, ker so udeležniki katoliškega shoda raje praktično uničevali alkohol, t. i. pili ga, kakor da bi se teoretizirali o tem, kako omejiti pijačevanje. Protialkoholno gibanje je gotovo lepa in pametna stvar, ali med klerikalci ne bo veliko pristašev tega gibanja, ker so največji njegovi sovražniki ravno voditelji klerikalizma — duhovniki. Seveda so tudi častne izjeme, ali te se izgubljajo v velikem številu onih duhovnikov, ki alkohol praktično uničujejo, t. j. pijejo.

— **Bosanska kavarna** v Alojzjevišču za časa katoliškega shoda je — kakor pravi »Slovenec« — izvrstno delovala. Obiskovalci se pa pritožujejo, da je bila kava za nič in da je veljala — 30 vinarjev! V Bosni stane t. zv. turška kava povsod 10 vinarjev in po celem Balkanu je tako, samo v največjih belgrajskih kavarnah (»Moskva«, »Bristol«, »Grand«) stane 20 vinarjev, v Alojzjevišču pa kar 30 vinarjev! Kakor se vidi, je znal podjetni bosanski kavarinar (ako je bil res iz Bosne, dobro skubsti udeležnike katoliškega shoda in ker se je — glasom »Slovenca«, okoli te kavarne kar trlo ljudi, je napravil mož lep dobiček.

— **Gospa Danilova**: Danes v torek se vprizori v deželnem gledališču drama v treh dejanjih »Nepoštevnost« o priliki odhodnice g. Danilove v Ameriko. Mnogo je odsotnega občinstva in naj vsaj oni obiskovalci slov. gled., ki bivajo v Ljubljani, posejijo današnji večer in izkažejo svoje simpatije umetnici Danilovi. Kakor se iz gotovih virov poroča, je slov. gled. zavisno le od mestne občine in so predstave toliko kakor osigurane; ali bi ne kazalo g. Danilovo, gg. Thalerjevo in Vero Danilovo v zadnjem trenutku reorganizirati. Umetnico, kakor je Danilova, bo težko nadomestiti, kakor tudi druge, ki se hočejo odtegniti domovini!

— **Splašeni konji povzročili nesrečo**, Ferletu Antonu, pečarskemu hlapcu pri Dreleju so se splašili konji in udarili v takšen beg, da je voznik padel z voza in si zlomil levo nogo.

— **Varovanki zlomil roko**, Mavec Angeli, 3letni punčki, je njen 10 letni bratec pri varovanju zlomil levo roko v zaplestju.

— **V kavarni »Centrala«** vsak večer koncert. Več v oglašju.

— **»Skrivnost medvedje globele«** je primarna novela, ki se predvaja od danes do četrta v kino »Idealu«. Ostali spored je kakor sledi prvovrsten. Želva iz sladkih voda. (Znanstveno.) — Samo popoldne. Vprašanje velikosti. (Amer. veseloigr.) — Samo popoldne. Žurnal Pathe. (Najnovejšo o športu, modi itd.) — Samo zvečer. Mirko molči. (Velekomično.) — Samo zvečer. Človeški krokodil. (Varietetni film.) Moric in njegov prijatelj. (Velekomično. s Princem.) V petek »Morska podgana«, danski umetniški film. V soboto do torka »Zaročenci«, 6 dejanj, 2 uri predvajanja.

Trst.

Kot odgovor na napad »Edinosti« v nedeljski številki smo dobili dolgo pojasnilo iz Trsta, v katerem se navaja več konkretnih slučajev, o katerih pa se je že govorilo. Zato odgovor v celoti ne priobčimo, ker nimamo prostora za take stvari, kakor »Edinost«, ki porabi za napad celi dve koloni. Imamo drugega gradiva dovolj — in preveč. Zato tudi od strani uredništva na napad »Edinosti« ni smo odgovorili in smo se zadovoljili z ono »konstatacijo«, prav tako, kakor oni uredniki »Edinosti«, ki so začeli prvi brez vzroka napadati urednike »Dneva«. Nič ne more bolj kazati nizkosti naših razmer kakor taki

spori v taki obliki. Vsem, ki čitajo časopise in poznajo razmere — vedo, kje je resnica in si bodo po tem tudi lahko ustvarili pravo sodbo.

Očividec iz Trsta in katoliški shod v Ljubljani.

Radovednost me je gnala v belo Ljubljano, v slovensko metropolo, da vidim na svoje lastne oči in slišim na svoja ušesa ker sem jako neveren Tomaž in nočem da bi me drugi fabali. In kaj je bilo za kar sem se najbolj interesiral na katoliškem shodu? Vsprejem Tržačanov in Tržačank. Tržačani res nimajo sreče v beli Ljubljani. (Pardon jaz nisem bil z izletniki). Ako pride 50 slovenskih oziroma slovenskih bratov v Trst brez vsakega velikega bobnanja se zberejo slovenski delavci, delavke in meščani tudi zg. odbo in jih častno sprejmo, ali v Ljubljani! Gospodje aranzirji kat. shoda, so narocili »Salezijansko godbo iz Trsta ali pri sprejemu »Tržaških Slovencev« je ni bilo, ker se je odpeljala dan prej v Ljubljano. Vsi gospodje, ki so pripeljali to godbo v Ljubljano, bili so Italijani; in da bi sprejeli in godli tržaškim Slovence! brrr! No in sprejem, ko je prispel vlak nikakih ovacij nič »živio« ne »na zdar« in tudi »Bogi narod« ne. Grobna tišina, potem, ko so si mandežere popravile krila in se je napravil manderjar od sv. Ivana, so šli na prostor pred kolodvorom. Bilo jih je le do dvesto večina starih ženic, tam so čakali štirje gospodje v cilindrih in frakih od pripravljalnega odbora. Res priznati moram, da gospod ako se ne motim dr. Pegan je nagovoril Tržačane. »Pozdravljam Vas najpristneje v imenu pripravljalnega odbora Vas boritelje na jugu za naše katoliške ideje, pozdravljam v jugoslovanski Meki, v to Vam ključem dobrodošlico, naši mili jugoslovanski gostje.« Odgovarjal mi je naš čez vse sloviti kaplan in katehet — povdarjam katehet na C. M. šoli Čok. In sicer z govorom, ki je žaljiv za nas vse tržaške slovence posebno pa delavstvo. Slovenski delavci zapomnite si dobro, kaj imate od tega, ako ne sedate na lmanice takega nadutega kaplana, da Vas žali in sicer da Vas žali takrat, ko mu ne morete odgovoriti, v cerkvi mu ne smete in pri taki priliki kot v Ljubljani, pa še manj, ker Vam ne bi zagotovil, da Vas roka postave ali pa tudi blagoslovljena roka prav »milo« zadene. Gospod A. Čok se je lepo zahvalil za sprejem in je rekel med drugim, prikrat te, da tržaški katoliški Slovenci pridejo v belo Ljubljano v goste. Sedaj se vprašam, ali g. A. Čok, res edino le klerikalne časopise čita, ali pa smatra tržaške Slovence, in to v pretežni večini delavce, ki so posejili belo Ljubljano od raznih slavljih, za brezverce framazone, itd. ali kaj? Vedite g. A. Čok tržaški Slovenci in posebno delavstvo nimamo navade in tudi ne potrebe, ker nismo koritarji, da bi obežali naše katoličanstvo na veliki zvon, mi spoštujemo dušne pastirje, ali dušne pastirje, ki jim je cerkev nad vse in politika nič. Krist je učil ljudi svojega bližnjega kakor samega sebe in ali se v tem zrcali Vaša katoliška ljubezen, ko bi svojega brata ker ne trobi v vaš rog, najraje v kozarcu vode utopili. Ker sem v prejšnjih letih, ko nisem bil službeno zadržan tudi večkrat deloval za C. M. družbo, bi prosil slavno vodstvo iste, naj pokaže g. A. Čoku, kje se prične in neha delovanje kateheta. V sprevedu so bili tržaški — da rečem po g. A. Čoku — katoliški Slovenci na 15. mestu, za njimi je bilo še 6 korporacij. Ali ni tudi tukaj zastopavanje naše mandarjere v narodnih nošah. Saj bi vendar spadale za Gorenjkami v narodnih nošah, oziroma pred nje. Olike zahteva najprej gosti, potem domačini. Da bi vedele te ženske in moški, da so le v stafazu dr. Šusteršiču, Kreku et consortes, gotovo da bi se ne udeležile. Ženske po navadi dosti govorijo, pa prosim brez zamere, če mi pa katera zameri, ji dam rad vse odpuške z katoliškega shoda. In vendar nekako molčijo, znamenje polumijade. Nič se ne hvalijo. Svaka sila do vremena! G. Čok ne delaite v Trstu kranjske politike, ako hočete, da Vas ne bodo domačini v Lonjerju kleli v poznejših časih. V Ljubljani so klerikalci zakrivil, da se šopirijo Nemci v obč. svetu in ali hočete tudi vozariti na ta način, da pridejo poleg Italijanov in Slovencev še Nemci. Vere ni dosti, da ste zmožni za to. Na prvem kat. shodu se je videlo napis »Vse za vero, dom, cesarja«, ali dom jim je sedaj že deveta briga in njihova bisaga vse. Tržačani zapomnite si besede g. A. Čoka v Ljubljani in pokažite, da se ne pustite žaliti, najmanje pa od ljudi, ki so plačani od vaših žuliev.

M—č.

Pošljite naročnino, ako je še niste!

Zakaj naj se porabi poslopje dež. gledališča.

Gospod urednik, Vi ste stali vprašanje, zakaj naj se porabi prazno poslopje dež. gledališča in dobili ste nekoliko nasvetov in načrtov glede tega vprašanja. Zdi se mi, da med temi nasveti ni nobeden zadel pravo v taki meri, ki bi zadostovala splošnemu vpoštevanju in priznanju.

Vsi ti nasveti in načrti so izvirali iz brutalno materialnega pozejenja, dež. gledališče ponižati v vrsto onih poslopij, ki služijo v vsakdanji prozaične namene, za obrt ali trgovino.

To se ne sme zgoditi — na noben način ne!

Dramatično društvo je v poslopje porabilo v nizke namene, ker sta se morala in pravnost kršila na deskah, ki pomenijo svet. Ali niso to zatirjalci oni merodajni krogi, kolim je telesna in duševna korist našega naroda od božje milosti v oskrbo izročena? In, ali ni bilo to vzrok, da se je deželno gledališče zaprla in da se je mogla pregreška, lahkomišelnost in razuzdana četa igralcev na svetu razkropiti, kakor se razkropi gnezdo mladih podgan, ki jih mrzel curk vode zadene?

Če se te to poslopje zaprlo, da se ohrani morala, pravnost in bogaboječnost med nami, zakaj bi se ne šlo en korak dalje in bi se skušalo potom tega poslopja, moralo, pravnost in bogaboječnost v našem ljudstvu še bolj utrditi, povspešiti in vzbuhati, kakor se to zdaj godi?

Ali ni to naravna stvar in pravi razvoj v smeri naše kulture?

Na dan 24. avgusta, na slavni dan shoda, ki se je vršil v našem mestu pod vtisom velikih trenotkov, ki so navdajali vsakega, ki je prisostoval tej slavnosti, so pisane te vrte in zavoljo tega se nadejam, da moji nasveti glede uporabe dež. gledališča ne bodo padli na nerodovito na tla, temveč, da se bodo uresničili v slavo in prospeh kulture in našega naroda.

Naj preidem k podrobnostim mojega načrta!

Na pročelju poslopja naj se iz li-tega bron postavijo kip, ki stavlja Talijo in Pegaza, vprežena v voz, na kojem je sod napolnjen z ono tekočino, ki na vrhovih in poljih prouzročuje blagodišče cvetje in okusno sadje — ali ni to lepa in poetična misel? Ako bi na vozu bil že vsposodobljen Boltatu Pepe z brizgalnico, — bi to že povišalo pomen kipa.

Poslopje naj bi bilo celi dan in če treba celo noč odprto.

Pri vratih naj bo zapisano: »Vstopnina eno krono.« Mlade in lepe marinarice naj bi se menjavale kot blaginjičarke. V ozadju partera naj bi bila »fontana večnega življenja«. Voda iz te fontane naj bi se imenovala s papeževim žegnanim očičena lurska voda. Štirje mladi redovniki naj bi to vodo razpečevali na drobno in debelo. Kozarec 10 vinarjev, pri večjem odjemu primeren popust.

Ta čudovita, garantirana pristna lurska voda in bazen, ki bi jo obdajal ozir. obijemal, naj bi se nahajala pred odrom, tem, kjer je v časih paganskih in pohujšljivih predstavljani igral orkester.

Parter naj bi bil razdeljen v več delov, vsak od drugega z deskami ali platnom odločen. Pred vsakim teh šotorov naj bi sedela ena marinara, katera bi pobirala vstopnino po 50 vinarjev.

Va desno v gledališču, pardon »svetišče« — tako bi bilo novo ime temu svetemu hramu — torej na desno pri vhodu naj bi bil šotor štev. I. Obiskovalec, plačavši 50 vin., bi videl na postelji ležečo »zamaknjeno Johanco«. Mirno kot svetnica in z zaprtimi očesi bi ležala Johanca na postelji — in sicer tako lepo in vdanost, da bi vsi, ki so po 25 vin vstopnine plačali, začeli ginjeno solze brisati in roke v pobožno molitev sklepati. Ali ne bo to fajn?

V drugem šotoru, z napisom »sv. šotor štev. II.«, naj bi bila iz voska narejena podoba Kamile Theimer s podpisom: »To je hči hudiča Bita, na vse veke zgubljena, škripala bo z zobmi, da bo groza — če vržeš v to špranjo deset vinarjev.«

Med šotori II. in III. bi bil »sveti šotor«, zaznamovan »Himmelszelt No. 01. Gummiwarenlager. Itzig Mandelblüh, Brelin, Eintritt frei; nur für Erwachsen.« Ta šotor je vzel v naem Itzig M. iz Berlina. V temu šotoru bi bili nabrani izdelki iz gumija in kavčuka, kakor ponarejeni papeži. No. 17. Patent Mazsoch, C—B—Deus No. 35. Patent Cleopatra in tako dalje. Ta šotor bi postal pravi El Dorado.

In pobožen Kristjan, ki ima še kaj denarja, bi se pomaknil proti »svetemu šotoru štev. III.«, Vstopnina 25 vin. Ta šotor naj bi predstavljaj kmečko balto, v kotu je deski zbita »postelja«, na kateri je par sno-

pov in na teh snopih leži dr. Krek v obleki puščavnik in čez pas s pasom »prevezan«. Na steni bi bilo na črni tablici z belimi črkami zapisano: »Skušnjave in trpljenje svetnika, velik prijatelj in rešilec nedolžnih. Vsadi dar v njegove bogoljubne namene bo bog tisočkrat povrnil.«

In zopet naprej k svetemu šolarju, št. IV., bi se brumen in denaren kristjan pomaknil, da utrdi svojo moralo in pravo kulturo. V temu šotoru sedi, kakor na tronu lepo oblečen in dobrorejen gospod — Pred njim stoji miza in na mizi na krožniku je kos lepo pečene pečenke brez kosti, v lepi porcelanasti posodi je polno rumene solate in še drugih prikuh, tudi sladkih močnatih jedi ne manjka — s kratka vsega zadosti in kar tudi nekaj velfa: cel liter finega vina in še cigar in cigaret na ducate. Strežeta mu dve lepe mlade punce, se mu smehljate in lepe pogledujete, da ima komaj apetit za izvrstno jed. Nad njim na tablici je zapisano: »To so blagorodni in visoki učeni gospod Slomškar. Uživajo sad svojega pokornega in ponižnega vedenja proti onim gosposkam, ki mu jih je božja milost predstavila. Kdor da kak dar za revne in potrebne šolarčke, si bo pridobil veliko zaslug za zanemarljivo mladino.«

In tako bi se zgodilo; za revno mladino vneti dobri kristjani bi metali groše in kronce v malho visečo na mizi in Slomškarjev trebuh bi se še bolj pasel.

Tik tega šotora bi stal prokleti šotor, št. V. Predstavljal bi nizko vlažno izbo. Na postelji, trdi in čez vse mere uborni pokašljuje ženska, z rokami se drži za prsi, iz njenih velikih oči žari iskra ugasujoče luči... pri postelji na klopi sedite dve hčeri, mlade ko venelo cvetje in brišeče se solze... pri borni mizi sedi mož, bled in izmučenega obraza, včasih pogleda na postelji, kjer ugaša življenje njegove sodružice, zdihne in zakrije obraz...

Ta »prokleti šotor V.« bi mogel stati v novem svetišču, kot markanten dokaz kulture, ki se nam Slovencem obeta in na kateri že zdaj ginemo.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

DRINOPOLJSKO VPRAŠANJE

Carigrad, 1. sept. Pogajanja glede Tracije in Drinopolja so se že pričela. Temelj pogajanj je odstop Drinopolja Turčiji, razven kolodvora, ki mora ostati Bolgariji, ker sicer je pretrgana zveza med Bolgarijo in pristaniščem Dedeagačem.

ODNOŠAJI MED SRBILJO IN BOLGARIJO.

Sofija, 1. sept. Ljudje, ki opazujejo brez predsodkov, upajo, da pride s časom med Srbijo in Bolgarijo k boljšim odnosom. Dober vtis je na bolgarske kroge napravil korak srbskega konzula Nenadića, ki je prvi napravil korake, da se vzpostavi vojni promet med Srbijo in Bolgarijo.

Sovraštvo vlada le proti Grkom, katere se dolži, da so krivi zadnjih dogodkov.

Upanje je, da se razmerje le ublaži, kar bo obema v korist. (Upajmo: ampak mogoče bo to le tedaj, kadar prenehajo bolgarski agenti po Evropi blati in obrekovati Srbe. Op. ured.)

RADEV POSLANIK.

Bukarešta, 1. sept. Rumunska vlada je izjavila, da nima ničesar proti imenovanju Radeva za poslanika v Bukarešto. Obojestranska imenovanja se izvrše v najkrajšem času.

ALBANIJA.

Rim, 1. sept. Mednarodna komisija za dolgotrajno mejo južne Albanije se je podala v Brindisi, odkoder se na italijanskem parniku odpelje v Santi Quaranta.

ALBANSKI ROGOVILJO.

Belgrad, 1. sept. (Izvirno brzojavno poročilo »Dnevnik«.) V Srednji Albaniji je prav močna srbska stranka, katere pristaši želijo, da pride Albanija pod Srbijo, v severni Albaniji se pa oborožujejo, podpirani od dunajskih agentov, ki jim dajejo tudi orožje, katoliška albanska plemena, ki so poskušala večkrat vdreti na srbsko ozemlje, kar se jim

pa ni posrečilo, ker so jih srbske čete vedno vrgle nazaj.

Sedaj Arnavti ne poskušajo več vpadati na srbsko ozemlje, pač pa so se obrnili proti Črni Gori in sicer v večjih četah, tako, da se na črnogorsko-albanski meji lahko razvijejo prave bitke. O tem, seveda, ni dvoma, da napravi tudi Črna Gora na meji kmalu mir in red, ali ti dogodki pokazujejo, da hočejo z Dunaja s pomočjo Arnavtov resno in trajno ogroževati srbske in črnogorske meje, iz česar se dalje vidi, da na Dunaju ne mislijo odkritosrčno, ko govorijo o prijateljskih odnosih s Srbijo in Črno goro.

Srbsko časopisje zato svari odločne kroge in jim priporoča skrajno previdnost, ker neodkritosrčnost je bila vedno glavna lastnost dunajske politike. Z Arnavti se bo stvar lahko uredila, vso pozornost bo pa treba pokloniti onim faktorjem, ki Arnavte sistematično ne samo hujšajo, temveč tudi oborožujejo in plačujejo.

IZPREMEMBE.

Pariz, 1. sept. Delcasi zapusti konec oktobra svoje mesto v Petrogradu. Istočasno odide iz Pariza ruski poslanik Izvoliski. O naslednjih ni še ničesar znanega.

DEŽELNI PREDSEDNIK ZA SOLNOGRAŠKO.

Dunaj, 1. sept. Uradno: Za deželnega predsednika na Solnograškem je imenovan sekcijski šef iz notranjega ministristva dr. Schmid Gasteiger.

NEPOTRJEJENA IZVOLITEV ŽUPANA.

Dunaj, 1. sept. Izvolitev Maksimilijana Mancija za župana Tridentsega ni dobila cesarjevega potrdila.

SLEDN. FRANCA FERDINANDA.

Zagreb, 1. septembra. Po atentatu na kraljevega komisaria je bilo aretiranih več študentov. Vsi do enega so sedaj že na svobodi. Le Alinović je moral ostati v zaporu, ker so pri njem našli baže dokaze, da je hotel odpotovati v Sarajevo in ondi ob prihodu Franca Ferdinanda izvršiti atentat. (Ta bo pa bolj hrvaška!)

Velikanski shod tržaških Slovencev.

Trst, 1. septembra. (Od našega poročevalca.) Shod, ki ga je sklicalo politično društvo »Ednost« danes v Narodnem Domu, da se razpravlja o namestniških naredbah, je bil velikanski. Udeležilo se ga je do 4000 tržaških Slovencev.

Na shodu so govorili g. dr. Rybář; za NDO je govoril g. dr. Kisevec; g. Mrak je govoril za Z. J. Z. Nato so govorili še gg. Škerlj in Volarič, nakar je bila sprejeta resolucija, ki bo poslana potom deputacije namestništvu.

Po shodu se je zbrala množica pred Narodnim domom. Mogočno slovensko petje se je razlegalo po mestu.

Začele so se demonstracije po vseh ulicah, koder se je valila 5—6 tisoč glav množica, katero so hoteli Italijani ovirati. Toda bili so razgnani. Na slovenske demonstrante so iz neke nemške puntigamske pivnice metali steklenice, ki so nekaj Slovencev ranile. Tudi jih je bilo nekaj aretiranih.

Odgovorni urednik Radivoj Korenec. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Najstarejša kranjska odlikovana žganiarna

Lorenc Zdešar-ja nasl. Jos. Tribuča na Glincah.

Slav. občinstvu vljudno naznanjam, da sem otvoril s 1. septembrom t. l. tudi prodajalno v Ljubljani, Selenburgova ulica šte. 6.

Brinjevec

garant. pristen, samo ene kvalitete, v zaprtih steklenicah po sledečih cenah: 1/4 l 1 K, 1/2 l 1 K 90 h, 1 l 3 K 60 h,

Se priporočam z odličnim spoštovanjem

L. Zdešar.

Mali oglasi.

Kupi se »Ljubljanski Zvon« leta 1885. Ponudbe pod »Zvon 85« na »Prvo anončno pisarno«. 784-2

Sprejme se še eden oziroma dva dijaka na stanovanje. Naslov v »Prvi anončni pisarni«.

Šivilja se takoj sprejme. Florjanska ulica št. 10, II. nadst. 793-2.

Črkoslikarji se sprejmejo v stalno mesto proti dobremu plačilu. Pismene ponudbe pod »Črkoslikarji« na »Prvo anončno pisarno«. 794-3.

Zgovorni

gospodje in dame

zaslužijo lahko dnevno 5 do 10 kron. Pojasnila vsak dan od 8.—9. ure dop. na Mestnem trgu št. 21, I. nadst. desno.

Laška kuhinja

v Ljubljani.

Od danes naprej se dote vsak dan

sveže morske ribe

in najboljše vino Teran iz deželne kleti Porenco.

Žganjarna

F. Pečenko

se je zopet odprla

v ulici Scala Belvedere št. 1

(prihod iz ulice Miramar).

Priporoča se svojim stari obiskovalcem in obenem cenj. občinstvu.



Popolni šivalni stroj je le »Singerjev«

Dobi se samo s tem izveskom in po upravičenih naših zastopnikih Ljubljana, Sv. Petra cesta 4,

Kranj, Glavni trg 119, Novomesto lekarna Bergman, Kočevje, Glavni trg 79.

Kavarna »Central«.

Od danes naprej vsak večer

koncert

nanovo pridobljenega slovitega

elitnega

damskega orkestra

(kapelnica Jerica Boraucke).

Začetek ob pol 10. Vstop prost.

Vso noč odprto.

Sestanek tujcev!

Slovinci!

Kupujte in zahtevajte povsod edino-le

Ciril-Methodove vžigalice!!

Dobijo se povsod!

Glavna zaloga pri IVAN PERDAN-u v Ljubljani.

Zastonj dobi panama slamnik

kdor kupi pri meni blaga v vrednosti čez K 40.—. Imam priznano ogromno zalogo kostumov, paletov, kril in bluz za dame in deklice, oblek, površnikov in klobukov za gospe in dečke, kakor tudi dežnih plaščev in pelerin po izvanredno nizkih cenah.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Oglejte si

pred nakupom izgotovljene obleke, sukna in pelerine za odraslo in

:: šolsko mladino ::

v trgovini

„Pri Škofu“

Ljubljana, Pred Škofijo šte. 3 — zraven škofije — nasproti gostilne »Pri Sokolu«.

Čitajte v Vašo lastno korist!

V današnjih težavnih razmerah zamorete obogateti le s srečko!

Turška srečka je v to svrhu prva in najpriporočljivejša srečka, ker ima šest žrebanj vsako leto, ker znašajo glavni dobiki vsako leto 400.000, 400.000, 400.000, 200.000, 200.000 in 200.000 zlatih frankov, ker vsaka srečka mora zadeti najmanj 400 frankov, ker je tedaj zanj izdan denar varno naložen kot v hranilnici,

ker igra še dolgo vrsto let in obdrži kupec po izplačilu kupnine trajno igralno pravico brez vsakega nadaljnjega vplačevanja, ker znaša mesečni obrok samo 4 krone 75 vinarjev, in ker zadobi kupec že po vplačilu prvega obroka izključno igralno pravico.

Pozor! Prihodnje žrebanje se vrši 1. okt. 1913.

1 turška srečka in 1 srečka italijanskega rdečega križa z 10 žrebanji vsako leto na mesečne obroke po samo 6 kron.

Natančnejša pojasnila pošlje vsakomur brezplačno

Ceške industrijske banke glavno zastopstvo v Ljubljani.

Sprejmejo se provizijski zastopniki pod ugodnimi pogoji.

3

v Ljubljani, Židovska ulica

3

Prodaja

radi pozne sezije po zelo znižani ceni

:: slavnike za dame in deklice. ::

Modni salon

STUCHLY-MASCHKE

: Žalni klobuki vedno v zalogi. :

3

v Ljubljani, Židovska ulica

3

Zidovska ulica

Del. glavnica: 8,000.000 K.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad K 1,000.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 3/4 %

Poslovalnica »Prve ces. kr. avstrijske državne razredne loterije«.

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod takimi ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z manjšajočimi se vplačili.

Rezervni fond K 58,461,432.56. — Izplačane odškodnine in kapitalije K 123,257,685.77.

„SLAVIJA“

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo.

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Vsa pojasnila daje čigar pisarne so v lastni bančni hiši

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Zavaruje pošlopja in premoženje proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in nakulante. Uživa najboljši sloves, koder postuje.

Pozor! Sprejema tudi zavarovanja proti viromski tatvini pod zelo ugodnimi pogoji. — Zahtevajte prospektu